

Rune Bottolf Lødøen

Fra: Anita Staver Riggenholt
Sendt: 25. september 2017 09:55
Til: Rune Bottolf Lødøen
Emne: VS: Tilbakemelding
Vedlegg: Handlingsveileder 22.8.docx; Tilbud i kommunen.docx

Fra: Anita Staver Riggenholt

Sendt: 22. september 2017 16:09

Til: Terje Bjerkhagen

Kopi: Merethe Skui

Emne: Tilbakemelding

Etter tilbakemeldinger fra kommunerevisjon på har vi i enhet Helse og familjetjenester gjort en rekke tiltak.

For å imøtekommne punkt en og to i tilsynsrapporten har vi økt stillinger både på helsestasjon, psykiatritjeneste og på barnevern. Dette nettopp for å kunne sikre en mer kontinuerlig jobbing på tvers av avdelinger for å sikre at det forbyggende arbeidet for barn og unge blir ivaretatt på en god måte. Vi har også laget et overordnet samarbeidsmøte bestående av enhetsleder, ass. Enhetsleder, fagleder barnevern, leder for psykiateren og ledene helsesøster for å koordinere tjenestene vår og prioritere satsingsområder i den nærmeste tiden. Denne gruppen skal også utarbeide prosedyrer og årshjul for å kunne samarbeide mer løst mellom avdelingene.

Punkt 3: Iverksette tiltak for å sikre at ansatte følger opp plikten om å melde til barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt.

Tinn kommune er med i et prosjekt som heter barn som bekymrer. Denne gruppen har utarbeidet en perm med samme navn som alle avdelinger har fått utdelt. Dette prosjektet jobber både på individ, system og organisasjonsnivå. Prosjektet er et opplæringsprosjekt. Målsettingen med prosjektet er å heve kompetansen om tidlig identifikasjon og tidlig intervensjon til ansatte som kommer i kontakt med risikousatte barn og unge i Tinn kommune.

Samtidig ønskes det å styrke det tverrfaglige samarbeidet i kommunen. Gjennom prosjektet har vi valgt å fokusere på alle barn som bekymrer, uavhengig av bakgrunnen årsak. I løpet av prosjektpериoden har og skal ansatte i barnehage, SFO, helsestasjon, PPT og barnevern, sammen med ressursgruppen, delta på opplæring i regi av Borgestadklinikken. Prosjektet har utarbeidet en handlingsveiler og en tilbudsoversikt over hvor hvilke tilbud kommunen faktisk kan tilby denne gruppen.

18092017 ble det gjennomført temadag for ansatte i sektorene og det var 170 stykker som deltok på denne opplæringsdagen. Når, hva og hvordan man skal mede ting videre var nettopp temaet på denne dagen. Dette prosjektet er ikke ferdig og vil jobbe videre med implementering og sikre overgang til normal drift etter at prosjekt perioden er over. Her er det gjort mye bra arbeid.

Punkt 4: Det er sikret realistiske budsjetter for barnevernet. Det er også gjort en gjennomgang av de ulike posteringene slik at alle tjenester og konter er riktig, og dermed at vi har korrekt bokføring.

Med vennlig hilsen
Anita Staver Riggenholt
Ass. Enhetsleder - Helse og familietylenseter
Mob: 95256605

BARN SOM BEKYMTER

HANLINGSVEILEDER FOR ANSATTE I TINN KOMMUNE

UTARBEIDET AV RESSURSGRUPPA
«BARN I RUSFAMILIER»

FORORD

"Tidlig intervasjon for barn, som lever med psykisk syke og/eller rus misbrukende foreldre, er et nasjonalt satsingsområde i regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet (St. prp.nr 1 (2007-2008)). I rundskriv Q-16/2007 "Forehyggende innsats for barn og unge" framheves viktigheten av gode oppvekstmiljøer, der alle blir sett og hørt, og at en griper tidlig inn i en problemutvikling. Samtidig er det dokumentert at ansatte som kommer i kontakt med barn, unge og voksne i risiko, ofte unnlater å handle på grunnlag av bekymringen". (IS 1742, "Fra bekymring til handling")

I 2015 ble Tinn kommune med i prosjektet «*Barn i rusfamilier – tidlig intervasjon*» (BIR), i regi av Kompetansesenteret rus (KoRus) – region sør og Borgestadklinikken. Målsettingen med opplæringsprosjektet er å heve kompetansen om tidlig identifikasjon og tidlig intervasjon til ansatte som kommer i kontakt med risikoutsatte barn og unge i Tinn kommune. Samtidig ønskes det å styrke det tverrfaglige samarbeidet i kommunen. Gjennom prosjektet valgte vi å fokusere på alle barn som bekymrer, uavhengig av bakenforliggende årsak. Mandatet vårt ble derfor «*Barn som bekymrer*». I løpet av prosjektpérioden har ansatte i barnehage, SFO, helsestasjon, PPT og barnevern, sammen med ressursgruppa, deltatt på opplæring i regi av Borgestadklinikken.

Denne handlingsveilederen er et resultat av Tinn kommune sitt fokus på forebyggende arbeid. Utfordringen for alle som ser barn som bekymrer og deres familier er å våge å handle på bakgrunn av kunnskap og egne observasjoner. Skaden som påføres barn som lever i rusbelastede familier, er et undervurdert samfunns-onde. Denne handlingsveilederen tar utgangspunkt i Helsedirektoratets veileder «*Fra bekymring til handling*». Veilederen er utarbeidet av ressursgruppa BIR og er ment som et hjelpemiddel for den enkelte ansatte som møter bekymring rundt barn og unge, slik at man kan gå fra bekymring til handling. Veilederen kan brukes både som oppdatering av kunnskap og hva slags hjelp de kan få, og som et oppslagsverk når du begynner å bli bekymret for et barn og lurer på hva du skal gjøre.

Ressursgruppa «*Barn i rusfamilier*», Tinn kommune 2017.

INNHOLD

FORORD	1
Innholdsoversikt	2
Ressursgruppa	3
Samarbeidspartnere	3
JEG ER BEKYMRET	4
Signaler hos barnet\ungdommen. Hva ser vi etter?	4-5
FRA BEKYMRING TIL HANDLING	6
Bruk loggbok	6
Snakk med barnet og foreldrene	6
Gjør en vurdering	6
Analyser bekymringen	6
Drøft bekymringen og konkluder	7
Handlingsalternativ	7
Alternativ A – Vi klarer dette selv.	7
Alternativ B – Vi trenger hjelp til vurdering av bekymringen fra noen med mer kompetanse.	7
Alternativ C - Det er behov for tverrfaglig vurdering.	7
Alternativ D - Bekymringen vurderes å være så alvorlig at barnevernet eller politi må kontaktes.	8
HVORDAN SNAKKER JEG MED BARN?	9
Generelt	9
Tips til samtalen	9-10
DEN NØDVENDIGE SAMTALEN MED FORESATTE	10
Målet med den nødvendige samtalen	11
Ideer til samtalens innhold og fokuspunkter	11-13
KILDER	14
VEDLEGG	15
Vedlegg 1: Internt bekymringsnotat.	15
Vedlegg 2:Tiltaksplan.	16
Vedlegg 3: Samtykkeskjema.	17
Vedlegg 4: Bekymringsmelding til barneverntjenesten.	18-19

Ressursgruppa

Ane Wendt Jonassen – PPT/prosjektleder
Aldin Pasovic – SFO-leder
Ann Helen Brekka Eide – Barnehagestyrer
Anne Lise Eggerud Gjøystdal – SFO-leder
Inger Grethe Hvammen – Helsesøster
Mai Bente Miland Sletta - Barnevern
Vivian Mathisen – Ungdomsleder/SLT koordinator
Åshild Langeland - Frivilligsentralen

Våre samarbeidspartnere

Styringsgruppa

Siri Sagvolden Gunleiksrud - Enhetsleder barnehage
Marit Kvitne - Enhetsleder kultur
Arne Persson - Rektor Rjukan Barneskole
Anita Staver Riggengholt – Enhetsleder barne- og familjetjenester

Nøkkelpersoner

Gry Sauro – Pedagogisk leder barnehage
Siv Anita Olsen – Barnehagestyrer
Åsne Fransen - Pedagogisk leder barnehage
Paulina Nicander - Pedagogisk leder barnehage
Aina Sletta - Pedagogisk leder barnehage
Kine Eide - Pedagogisk leder barnehage
Anne Kristine Øyaland Nyiri – Barnehagestyrer
Elisabeth Scott Delos Santos - Helsesøster

Helsestasjonen: 35 08 29 50

Barnevernstjenesten: Dagtid: 35 08 26 40, kveld og helg: 90 05 33 01
Barnevernvakta i Grenland kan også nås ved å ringe 116 111

PPT: 35 08 26 40

JEG ER BEKYMRET

Hver dag et barn vi er bekymret for blir gående uten at vi gjør noe, er en dag for mye. Du kan være den ene som kan utgjøre en forskjell i et barns liv. Din oppgave er å vurdere om du er bekymret og handle ut fra denne bekymringen.

Ved alvorlig bekymring har du som ansatt opplysnings\meldeplikt. Det vil si at uansett samtykke eller ikke fra foresatte, skal melding sendes barnevernet. Hensynet til foreldrene må ikke styre hva vi som har kontakt med barnet gjør – eller ikke gjør. Har barnet søsken? Tverrfaglig samarbeid er da nødvendig og må iverksettes for å hjelpe barnet og familien.

HVA SER VI ETTER? Signaler hos barnet/ungdommen.

Signalene barna gir kan noen ganger være veldig vagt og vi ansatte må derfor være tett på og ha gode dialoger med barna. De fleste barn som lever i familier med rus og\eller under omsorgssvikt kan være vanskelig å oppdage, og lider i stillhet altfor lenge før de får hjelp.

Disse signalene *kan være* tegn på at barn lever i en situasjon preget av utilstrekkelig omsorg. Barns signaler er avhengig av alder, og eksempler på dette kan være:

Emosjonelt/følelsesmessig:

Frykt, angst, mangel på mimikk, tristhet, depresjon, virker engstelig, følelsesmessig ustabil, dårlig impulskontroll, endring i humør og temperament, utagerende atferd, aggressiv atferd, blir innesluttet og stille, endring i barnets selvtillit og oppfatning av egenverdi. Ta barnets egne uttalelser på alvor. Søker ikke trøst, eventuelt søker konstant voksenkontakt. Oppfatning av omverden. Tillit eller mistillit til andre mennesker. Noen av barna blir ukritiske\mangler skepsis til ukjente. Feiltolkning av andres intensjoner.

Sosialt:

Problemer med venner og sosial tilhørighet, beskyttende overfor yngre søsken. Foreldre – barn samspill preget av konflikt, lite empati og lite eller overdreven oppmerksomhet.

Kroppslig:

Søvnforstyrrelser, trøtthet, fordøyelsesproblemer, vondt i magen, hodet eller andre steder. Anspenthet i muskler. Blåmerker, spesielt på nedre del av ryggen, rumpen og rundt kjønnsorganer. Formen på blåmerkene er fingerlignende, håndlignende eller kjepp- og reimlignende. Bittmerker, brennmerker, vektendringer, motorisk uro, ufrivillig vannlating og avføring eller endret atferd i forhold til dette. Mye syk. Selvkading. Forsinket utvikling, misforhold mellom evner og ytelser. Barnet kan ha FASD-skader (Skader påført barnet i svangerskapet på grunn av mors bruk av alkohol). Stivner, trekker seg unna når voksne har brå bevegelser.

Atferdsmessig:

Konsentrasjonsproblemer, motorisk uro, knuser og ødelegger ting, overdrevent ansvarlig og tilpasningsdyktig (over-ytere), gråter lett, ikke gjort hjemmearbeid, glemmer mye og har høyt fravær. Regresjon, gå tilbake i utviklingen. Store vansker med regulering. Slår andre, lyver mye.

Kognitivt:

Forsinket utvikling, manglende respons, spesifikke lærevansker, manglende struktur og fokus.

Samarbeid med hjemmet:

Manglende matpakke, gym-tøy og lignende, dårlig og skittent tøy, manglende tilbakemeldinger fra foreldrene til skolen, barnehagen, SFO og fritidsaktiviteter.

Bagatellisering, ekstremt mange forklaringer. Fornekelse av problemer. Ingen eller dårlig oppfølging med lekser.

Foreldrenes signaler kan være:

Lukter alkohol, virker ruset ved for eksempel å snøvle eller være "fjerne" når de skal hente barn i barnehagen, sene/raske bevegelse. Lar ofte andre hente barnet, unnviker kontakt med personalet(lite øyekontakt), deltar ikke i møter eller arrangementer, er vanskelige å få tak i eller lignende. Mangler empati for barnet. Pågående, og innretter seg lite etter barnets behov.

Signaler i samspillet mellom barn og foreldre kan være:

Observasjoner av samspill mellom barn og foreldre kan indikere om barn lever i omsorgssvikt. Er samspillet preget av konflikt? Viser foreldrene liten medfølelse og er uoppmerksom mot barnet? Er barnet ekstremt opptatt av foreldrene? Har barnet mye uforutsigbarhet og dårlig rytme i hverdagen? Klarer foreldrene å dekke barnets grunnleggende behov framfor egne? Er det en sosialt isolert familie? Foreldrene har vanskelig for å forklare skader hos barnet og kommer med vage beskrivelser av hva som har skjedd. Forklaringer gitt av andre familiemedlemmer stemmer ikke med den forklaringen foreldrene har gitt.

Foreldrene kan også påstå at barnet lyver. Signalene kan variere og kan ofte kun oppfattes i kombinasjon med hverandre. Ved omsorgssvikt trenger ikke barnet vise tydelige symptomer. Hvis du fra før har en mistanke om at ikke alt er som det skal være må du ikke la deg berolige av et overdrevent ansvarlig og tilpasningsdyktig barn. Det kan her være snakk om den lille voksnen, et barn som ikke får lov til å være barn, noe som er et vanlig fenomen i familier med problemer knyttet til rusmiddelmisbruk eller psykisk sykdom.

HUSK AT BARN IVRIG FORTELLER OG VISER SKADER DE HAR FÅTT UNDER AKTIVITETER, MENS BARN SOM ER MISHANDLET SJELDENT ER IVRIGE ELLER STOLTE OVER SKADENE OG MERKENE.

FRA BEKYMRING TIL HANDLING

Denne delen omhandler de observasjoner, vurderinger og ulike handlingsalternativene som anbefales når det oppstår bekymring rundt et barn.

Ved bekymring som gjelder alvorlig omsorgssvikt som vold, seksuelle overgrep, omskjæring eller bortføring skal man straks ta kontakt med barnevern eller politi.

Ved bekymring for et barns trivsel skal det tas noen avgjørelser om hvordan og hvem som kan gi barnet best støtte. Bekymringer skal tas alvorlig og det må foretas en vurdering av hvor bekymret man er. Det å gå fra bekymring til konkrete observasjoner handler ofte om å gjøre opp status i forhold til hva du har registrert. Det er hos barnet ditt fokus skal være.

Bruk loggbok

Loggfør dine observasjoner så objektivt og konkret som mulig, gjerne over litt tid. Husk dato.
Gi observasjoner – ikke konklusjoner.

Hva er det du stusser over?

Hva er det som gjør deg bekymret?

Hva har du sett eller hørt?

Hva har vedkommende sagt eller gjort?

Hva er det i samspillet mellom barnet og foreldrene som bekymrer deg?

Hvordan er barnets evne til å inngå sosiale relasjoner?

Hvordan er barnets fysiske tilstand?

Hvordan er barnets selvtillit og oppfatning av egenverd?

Hvordan er utviklingen i forhold til alder?

Hvor lenge har du vært bekymret?

Snakk med barnet og foreldrene

Gjennom hele forløpet er det viktig å ha en kommunikasjon med barnet og foreldrene, slik at det ikke oppstår bekymring der det kun er snakk om misforståelser.

Gjør en vurdering

Hvor bekymret er du ut fra signaler som er registrert hos barnet, og i samspillet mellom foreldre og barnet. Vurder barnets tilstand og øvrige situasjon. Hvilket kjennskap har en til familie og nettverk. Se hele familien, ikke bare enkeltbarnet. Har barnet søsken? Ta dette med i det videre arbeidet.

Analyser bekymringen

Bruk de loggførte observasjonene i din analyse av bekymringen.

- Hva har du sett og hørt? Hva har barnet sagt og gjort?
- Har du snakket med barnet?
- Hva er det i samspillet mellom barnet og foreldrene som har gjort deg bekymret?

- Har andre kolleger uttrykket bekymring?
- Hvor lenge har du vært bekymret?

Drøft bekymringen og konkluder

Bekymringen drøftes med nærmeste leder. Oppsummer og konkluder om det er grunn til videre bekymring. På bakgrunn av vurderingen bestemmes alvorlighetsgraden av bekymringen, og behov for videre handling.

Handlingsalternativ

På bakgrunn av vurderingene bestemmes det hvordan saken skal følges videre på arbeidsplassen, se alternativer A – D, skissert nedenfor. Av og til kan det være en viss grad av overlapping mellom de ulike handlingsalternativene.

Alternativ A: Vi klarer dette selv

1. Tiltak og oppfølging i samarbeid med barn og foreldre.
2. Eventuelt anonym drøfting med aktuell instans.(Ressursteam)
3. Det benyttes internt notat (vedlegg 1) eller loggbok for å dokumentere bekymringen.

Alternativ B: Vi trenger hjelp til vurdering av bekymringen fra noen som har annen kompetanse

Aktuelle instanser er helsestasjons-/skolehelsetjenesten, PPT, barnevern.

1. Bekymringen formidles til foresatte.
2. Det innhentes samtykke til å ta kontakt med aktuell tjeneste. Hvis man ikke får samtykke kan saken drøftes anonymt jf. alternativ A
3. Tiltak og oppfølging videre planlegges i samarbeid med foresatte.

Hvis foreldrene ikke samtykker til samarbeid, vurder Forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 5 eller alternativ D

Alternativ C: Det er behov for en tverrfaglig vurdering av barnet

1. Bekymringen formidles til foresatte og samtykke innhentes slik at saken kan vurderes på neste ressursteam. Det tverrfaglige teamet består av representanter fra skole/SFO/barnehage, PPT, helsestasjons-/skolehelsetjenesten og barnevern.
2. Styrer\rektor innkaller til ressursteam. Tiltak og oppfølging planlegges på bakgrunn av de anbefalingene som kommer frem på dette møtet.

Hvis foreldrene ikke samtykker til samarbeid, vurder Forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 5 eller alternativ D

Alternativ D: Bekymringen vurderes å være så alvorlig at barnevernet eller politi må kontaktes.

"Offentlige myndigheter skal av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. § 4-10, 4-11 og 4-12, når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-24, eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jf. § 4-29." (Lov om barneverntjenester § 6-4 annet ledd)

1. Bekymringen formidles til føresatte. Det informeres om at det vil bli sendt en bekymringsmelding til barnevernet. UNNTAK: Når du har grunn til å tro at det kan være fare for vold, seksuelt misbruk eller annen alvorlig omsorgssvikt (se pkt. 3).
2. Bekymringsmeldingen skrives. Det kan være hensiktsmessig at føresatte også skriver under, men uansett skal de ha en kopi av meldingen. Meldingen sendes barneverntjenesten.
3. **Ved høy bekymring/fare for vold, overgrep, omskjæring, bortføring. Ta direkte kontakt med Barneverntjenesten: 35 08 26 40, Barnevernsvakta: 90 05 33 01, eller Politி 02800/112.**

Viktig!

Dersom det er uenighet med nærmeste leder vedrørende alvorlighetsgrad av bekymringen jf. Lov om barnevernstjenester, skal enhver **på eget initiativ** sende bekymringsmelding til barnevernet (jf. Lov om barnehager § 22 og Opplæringsloven § 15-3). Det kan være nyttig å benytte internt notat (vedlegg 1) ved melding av bekymring til nærmeste leder, og be om en tilbakemelding før det sendes bekymringsmelding til barnevernet.

HVORDAN SNAKKER JEG MED BARN?

Samtale med barn

Generelt:

Barn som opplever omsorgssvikt, vold eller andre negative hendelser kan gi uttrykk for dette på ulike måter. Noen ganger forteller barnet spontant. Ord kan komme enkeltvis, andre ganger sier barnet ingenting. Kroppsspråk eller atferd som endres, er også kommunikasjon. Det er viktig å se utsagn eller atferd i lys av risikofaktorer og beskyttende faktorer i barnets liv, og vurdere ulike måter å forstå det barnet uttrykker. Våre egne holdninger, forståelse, tidligere erfaringer og kunnskap om barnet preger vår måte å analysere situasjonen.

Det er nyttig å prøve å sette seg inn barnets situasjon og ta dets perspektiv: «Hva skjer når jeg har fortalt dette?» «Har jeg sviktet mamma og pappa?» «Tenk hvis de blir sinte på meg?» Det er viktig å ha god allianse med barnet, men også med foreldrene. På den måten kan vi unngå at barnet opplever lojalitetskonflikt. Det kan være vanskelig å vite hvordan man som ansatt skal tilrettelegge for en samtale med barnet på en måte som gjør det mulig å ta opp et tema på en forsvarlig måte, for eksempel i barnehagen. Dersom man er i tvil om dette, kan man eventuelt rådføre seg med barneverntjenesten eller andre aktuelle drøftingspartnere.

Noen tips til samtalen

- Vær rolig og ta imot det barnet sier
- Ikke still ledende spørsmål.
- Vær lydhør i alle situasjoner. Ofte kommer opplysninger når en egentlig holder på med noe annet.
- Ikke lov barnet at dette blir en hemmelighet mellom deg og barnet. Forklar at du må si fra til andre voksne dersom det er nødvendig for å ivareta barnet.
- Bekreft følelser: «Jeg hører at du ble lei deg da ...»
- Ikke spør direkte hva barnet følte midt i en historie, det kan være en avsporing.
- Bekreft det barnet har sagt. Sikre at barnet blir tatt på alvor, vis interesse for det som blir sagt.
- Gi barnet gode pauser – ikke avbryt.
- Si: «Kan du fortelle mer om det du sa?» og: «Hva skjedde da du ...?» Unngå spørsmål som barnet kan svare «ja» og «nei» på.
- Dersom barnet formidler skyld, er det viktig å holde fokus på at barnet gjorde det beste det kunne i situasjonen.
- Vær oppmerksom på at barnet faktisk kan oppleve å få det verre etter samtalen, fordi konsekvensene av samtalen kan bli annerledes enn hva barnet hadde sett for seg på forhånd.
- Vær klar til å avslutte samtalen når du eventuelt har fått nok informasjon til å overlate oppfølgingen til barneverntjenesten. Marker en avslutning og oppsummer. Gi barnet alternativer til å kunne snakke mer. Forklar barnet hva som vil skje videre dersom det er mulig.

- Snakk med nærmeste leder for å avklare hva dere gjør videre med informasjonen.
- Følg rutiner for eventuell kontakt/melding til barneverntjenesten.
- Pass på at samtaLEN ikke drar ut i tid.

DEN NØDVENDIGE SAMTALEN MED FORELDRE/FORESATTE

Den nødvendige samtaLEN er en planlagt og godt forberedt samtaLE mellom avdelingsleder\styrer og foreldrene. Den tar utgangspunkt i en bekymring for et barn, basert på konkrete og systematiske observasjoner av barnet. Målet med samtaLEN er å etablere et samarbeid med foreldre rundt tiltak som kan bedre barnets situasjon og fungering.

Det oppleves ofte vanskelig å skulle ta opp med foreldre om hvordan voksnes atferd, ved eksempelvis rusbruk eller psykisk sykdom, kan påvirke og gi konsekvenser for barns utvikling og trivsel. Ved å holde fast på at samtaLEN er nødvendig for barnets del, rettes fokuset mot det ansvaret profesjonelle har til å sette barnet i sentrum. Her følger noen tips til planleggingen, for å få til et konstruktivt samarbeid med foreldrene.

Målet med den nødvendige samtaLEN er:

- Dele bekymringer dere har for barnet med foreldrene. Pass på at det ikke handler om en konfrontasjon. Bevar troen på at ingen foreldre ønsker å skade sine barn. Alle er bare ikke i stand til det! Formidle på en respektfull måte.
- Skape et samarbeid med foreldrene, for å sikre barnets utvikling og trivsel.
- Sette i gang prosesser som kan hjelpe barnet og familien.
- Avklare om det er behov for ytterligere støtte fra andre instanser.

Ideer til samtaLENs innhold og fokuspunkter

Dette avsnittet omhandler innholdet og fokuspunkter i samtaLEN. Det tar for seg hvilke forberedelser dere må gjøre, selve samtaLEN og refleksjoner etter samtaLEN og videre oppfølging.

Forbered samtaLEN godt (Innledningsfasen)

- Lage rammer for samtaLEN; dagsorden, tidsbruk, møtested, møtelededelse og referat. Ta høyde for at samtaLEN også kan være vanskelig for foreldrene.
- Avtal hvem som skal delta i samtaLEN og den innbyrdes rollefordelingen
- Avklar formålet med samtaLEN.
- Beskriv med stikkord hva bekymringen for barnet går ut på og konkretiser i hvilke situasjoner og hvordan dere ser at barnet har problemer.
- Lag på forhånd en liste over punkter det er viktig å formidle.

- Utgangspunktet for samtalen bør være loggførte observasjoner. Tilrettelegg samtalen slik at det vanskelige blir saklig og faktabasert. Hjelp foreldrene med å avdramatisere samtalen, samtidig som alvoret understrekkes.
- Vurder hvordan foreldrene best kan få forståelse for, og se at barnet har behov for støtte. Øv gjerne i forkant. Rollespill med kolleger.
- Gjennomgå hvordan dere tror samtalen kan forløpe og forbered alternative muligheter.
- Det kan være hensiktsmessig å tenke igjennom: Hva er det verste som kan skje under samtalen og hva er det beste resultatet?
- Fastsett hvor lenge samtalen skal vare.
- Vurder om dere har behov for hjelp fra noen som har mer kompetanse i forkant av samtalen.
- Les gjennom hvilke rutiner dere har for slike samtaler på arbeidsplassen. Få kjennskap til prosedyrer i det øvrige tjenesteapparatet i kommunen og hvem dere kan kontakte for eventuell videre oppfølging og hjelp til familien. (Se kommunens tilbudsoversikt)
- Inviter foreldrene til samtalen med informasjon om samtalens primære formål, tidspunkt, varighet og hvem som vil delta.
- Det er en fordel å være to ved den nødvendige samtalen, hvorav den ene bør være fra ledelsen, mens den andre bør være den som kjenner barnet best.
- Lag på forhånd en liste over punkter det er viktig å få formidlet til foreldrene under samtalen. Kryss av underveis eller etterpå, slik at dere er sikre på å komme igjennom alt.

Selv samtalen (Hoveddel)

- **Husk at det er en bekymring dere skal formidle, ikke en anklage.** Dere skal informere om hva dere har sett (jf. loggførte observasjoner) som vekker bekymring. Vis respekt for foreldrene ved ikke å være fordømmende.
- Pass på at de også får komme fram med sitt og lytt til hva de har å si. Spør om de kjenner igjen de observasjoner dere har gjort. Gi rom for tenkepauser. Spør foreldrene om de deler vår uro/bekymring.
- **Hodet kaldt – og hjertet varmt.** Dersom foreldrene blir sinte og kommer i forsvar, ikke svar med samme mynt, men gi dem tid til å rase ut. Utrykk forståelse for at samtalen kan oppleves ubehagelig for foreldrene, men hold fast på at den er nødvendig. Husk også *at de fleste* foreldre vil det beste for barna sine. Når det passer sånn, vend tilbake til temaet og de forberedte punktene.
- Hvis relasjonen mellom dere og foreldrene er vanskelig, bør dette tas opp i begynnelsen av samtalen. ”jeg er fullt klar over at vi har forskjellig syn på ting...”
- Ha som utgangspunkt for samtalen en holdning om at foreldrene ønsker det beste for sitt barn.
- Balanser beskrivelsen av barnet mellom det som fungerer godt og er barnets styrke og det som er vanskelig.
- Bekrefte foreldrenes kompetanse og gode intensjoner der disse er til stede.
- Vær barnets stemme.
- Vær interessert og lyttende i forhold til foreldrenes opplevelse av virkeligheten.

- Spør hva de tenker om det som er sagt, og om de deler den bekymringen som dere har presentert.
- Gi plass til foreldrenes tanker, frustrasjoner og eventuell motstand når det er snakk om barnets problemer.
- Tål uenigheter som kan komme. Fokus skal være på det som kan bedre barnets situasjon og ikke på foreldrenes uenighet.
- Hjelp foreldre til å forstå forskjell på det som er vanlig for barn og det som vekker bekymring.
- Vær oppmerksom på språkbruk. Hold fokus på bruk av rus og ikke misbruk.
- Gi saklig informasjon om hvordan barn generelt kan reagere når voksne ruser seg. Mange foreldre ser ikke selv sammenhengen mellom barnets problemer og eget forhold til rusmidler og omsorgssvikt.
- Gi plass til foreldrenes reaksjoner samtidig som dere har fokus på nødvendige tiltak for å hjelpe barnet.
- Konkretiser tiltakene dere blir enige om.
- Gi foreldrene rom for å ta inn over seg det som blir formidlet. Endringsarbeid er prosesser over tid. Den nødvendige samtalen forløper seg ofte over flere møter. Avtal derfor ny samtale med foreldrene slik at dere kan følge opp tiltakene dere har blitt enige om.
- Leder oppsummerer samtalen, og spør om det er behov for oppklaringer eller noe annet foreldre ønsker å samtale om.
- Før dere går fra hverandre, bli enige om hva dere har avtalt. Gjør helst ferdig et kortfattet referat før dere går fra hverandre, der det dere har blitt enige om kommer fram. Begge parter skriver under.
- **Ved trusler eller vold:** Ved samtale med foreldre om problemer med/omsorgssvikt av barn, forekommer det sjeldent trusler. Men for å være forberedt hvis det skulle skje, er det viktig at man alltid er tilstede ved samtalen. Blir personalet truet, skal det straks meldes fra til virksomhetens leder, og denne skal vurdere om episoden skal meldes til politiet. Sørg alltid for umiddelbart etter episoden å notere ned hva som har skjedd og hva som er sagt, så nøyaktig som mulig.

Refleksjoner etter samtalen (Avslutningsfasen)

- Fikk dere formidlet bekymringen tydelig nok for foreldrene, og forstod de bekymringen dere har for barnet?
- Er referatet fra møtet skrevet på en slik måte at foreldrene kjenner igjen utsagnene?
- Ble det etablert et godt samarbeid med foreldrene og ble det satt realistiske mål for å hjelpe barnet?
- Vil oppfølgingsplanen sikre god nok progresjon og endring?
- Hvordan ser bekymringen ut nå? Er den mindre eller større? Hvorfor?
- Hvordan skal det øvrige personalet informeres, og om hva?
- Hvordan har hver og en av dere det etter samtalen? Gi hverandre tilbakemelding på hva som gikk bra og hva som opplevdes vanskelig.

Oppfølging av samtalen

- Vil dere trenge bistand fra andre instanser/profesjonelle for å hjelpe barnet og familien?
- Hvem har ansvaret for videre oppfølging (hvem, hva, hvordan, når)?
- Hvordan forberede oppfølgingssamtalen med foreldrene?

KILDER

Helsedirektoratet (2010). IS-1742: *Fra bekymring til handling*,
<http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/fra-bekymring-til-handling-en-veileder-om-tidlig-intervensjon-pa-rusomradet/Sider/default.aspx>

Bø kommunes handlingsveileder (2014)

<http://www.lovdata.no/all/hl-19670210-000.html#13b>

Kompetansesenter rus – region sør, Borgestadklinikken (2011) *Den nødvendige samtalen*.

Forsidebilde: «Ærlighet varer lengst» av Bjørg Thorallsdottir. Lisens fra BONO - den norske opphavsrettsorganisasjonen for billedkunst.

VEDLEGG

Vedlegg 1: Internt notat: Bekymring

Dette skjemaet er til internt bruk for melding om en elev/et barn som en er bekymret for. Det meldes en bekymring på skjemaet og rektor/styrer gir på samme skjema en tilbakemelding på hva som vil bli foretatt i saken.

Elev/barn:

Klasse/gruppe:

Hva har du registrert/observert som gir deg grunn til bekymring:

Hvem har du tatt bekymringen opp med (barnet, foresatte, kollegaer):

Ut fra dine observasjoner, hva mener du bør settes inn av tiltak?

Dato:

Ansatt:

Til ansatt som har meldt bekymring:

Tilbakemelding fra rektor/styrer på tiltak som er satt i gang:

Ansvarlig for videre arbeid:

Dato:

Leder:

Vedlegg 2: TILTAKSPLAN

Dette skjemaet er til bruk for planlegging av innsatsen for et barn i samarbeid med foreldrene. Skjemaet fungerer også som en mal for referat, etter avholdt samarbeidsmøte. Kopi sendes foresatte og involverte instanser.

BEKYMRING FOR BARNET SKYLDEN:

HVILKEN ENDRING ØNSKES FOR BARNET ELLER BARNETS SITUASJON:

**HVA SKAL BARNEHAGE/SKOLE, HELSESTASJON/SKOLEHELSETJENESTE,
PPT, BARNEVERNET GJØRE:**

HVA SKAL FORESATTE GJØRE:

DATO FOR NESTE SAMARBEIDSMØTE:

HVA SKAL VÆRE OPPNÅDD INNEN NESTE MØTE:

Dato.....

TINN KOMMUNE

Samtykke til tverrfaglig samarbeid

- uhindret av lovbestemt taushetsplikt

Foresatte til _____ har samtykket til samarbeid
(NAVN OG FØDSELDATO)

mellan følgende instanser:

Aktuelle instanser pr d.d.:

Helsestasjon/skolehelsetjenesten: v/

Fastlege _____: v/

Barnehage / Skole: _____: v/

Pedagogisk-psykologisk tjeneste: _____: v/

Barneverntjenesten: _____: v/

2.linjetjenesten: _____: v/

Andre: _____: v/

Vedlegg 4: BEKYMRSMELDING TIL BARNEVERTJENESTEN

Tinn kommune
Barneverntjenesten

Unntatt offentlighet
Jf. Offentlighetslovens § 5a/
forvaltningslovens § 13 pkt. 1

BEKYMRSMELDING TIL BARNEVERNTJENESTEN (Skriv tydelig)

Melding fra person/instans:	Melders tlf.nr.:	
	Melders adresse:	
Barnets navn:	Barnets f.nr. (11 siffer)	
	Barnets nasjonalitet:	
	Barnets adresse:	
Mors navn:	Mors nasjonalitet:	
	Mors adresse:	
Fars navn:	Fars nasjonalitet:	
	Fars adresse:	
Søskens navn 1. 2. 3. 4. 5.	Søskens alder	Søskens adresse

Hvilken relasjon har melder til barnet/barna?

Hvor lenge har melder kjent barnet/barna og eventuelt familien for øvrig?

Beskrivelse av bekymringen: (Skriv tydelig og bruk om nødvendig eget ark ved siden av)

Erl barnet/familien informert om meldingen til barneverntjenesten?

Er barnets foresatte informert om melders bekymring?

Har melder kjennskap til om barnet og/eller familien allerede har kontakt med hjelpeapparatet?

Hva mener melder bør gjøres?

Sted og dato: _____

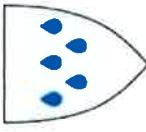
Melders sign: _____

For børneveren

Konklusjon Dato:	Henlegges	Undersøkelse	Straks tiltak

Sted og dato: _____

Signatur: _____

TILBUDSOVERSIKT

Oversikt over ulike tilbud til barn/unge og deres foreldre i Timn kommune.

0-6 år Tilbud	Hva er dette	For hvem	Hvor/når	Kontakt/ Telefon nummer
Ressursteam	Tverrfaglig konsultasjonsteam sammensatt av helsestasjon, PPT og barneverntjenesten. Anonyme saker, uforpliktende rådgivning, taushetsplikt.	Ansatt i barnehagen. Mandheimen statlige asylmottak.	Ved barnehagen og Mandheimen statlige asylmottak 2 ganger pr. år. De kan i tillegg innkalle til ekstra ressursteam ved behov.	Barneverntjenesten Tlf. 35 08 26 40
COS-P Circle of security.	Foreldreveiledning. Målet for veiledningen er å utvikle evner og kompetanse til å bygge en relasjon til sine barn.	Foresatte, ansatte i barnehagen.		Barneverntjenesten. Tlf. 35 08 26 40
ICDP – International Child Development Program	Foreldreveiledning. Målet er å styrke foreldrenes omsorgskompetanse.	Foresatte.		Barneverntjenesten. Tlf. 35 08 26 40
ART Agression replacement training.	Trening i sosiale ferdigheter, sineregulering, og moralsk resonnering.	Førskolebarn.	Bofelleskapet, i samarbeid med barnehage, skole eller barneverntjenesten.	Fagleder bofelleskapet Tlf. 468 18 292 Barneverntjenesten Tlf. 35 08 26 40

Hjemmebesøk til foreldre og nyfødt baby/barn av jordmor/helsestjenesten.	Helsestjenestens lovpålagte kontroller av alle barn. I tillegg kommer de kontroller som følger av utviklingsavvik eller annet.	Barn fra 0-5 år og deres foresatte.	Hjemme hos familien og på helsestasjonen på Rjukan og i Tinn Austbygd	Rjukan helsestasjon Tlf. 35 08 29 50 Jordmors vakttelefon 909 63 150
ICDP foreldreveileddning innbakt i helsestasjonens kontrollprogram.	Helsestjenestens lovpålagte veiledning av alle foresatte på kontroller av deres barn.	Foresatte til barn fra 0-5 år.	Hjemme hos familien og på helsestasjonen på Rjukan, på Mandheimen og i Tinn Austbygd.	Rjukan helsestasjon Tlf. 35 08 29 50
Fast babytreff.	Nettverksbygging mellom foreldre. Anledning for babyer å treffe andre babyer.	Foreldre med babyer/ småbarn.	På Rjukan helsestasjon og i Tinn Austbygd.	Rjukan helsestasjon Tlf. 35 08 29 50
Bra mat kurs i samarbeid med Frisklivssentralen og individuell oppfølging for foreldre med 4 åring med overvekts problematikk.	På ordinær 4 års kontroll fanger helsestjenesten ved lege og helseesøster opp hvis en 4 åring har utviklet overvekt. Tilbud om oppfølging i forbindelse med inaktivitet/overvekt. Bra mat kurs Individuell/gruppeoppfølging av foreldre.	Foreldre.	Ved behov.	Rjukan helsestasjon Tlf. 35 08 29 50

Individuell plan og ansvarsgrupper.	Foreldre til barn/ unge som har lovbestemt krav på, og ønsker individuell plan, får tilbud om faste ansvarsgruppe-møter 1-2 ganger i året. Her blir individuell plan evaluert og oppdatert.	Lovpålagt tilbud til barn og unge med funksjonsnedsettelser som trenger koordinerte tverrfaglige tjenester eller har et langvarig behov for tjenester.	Ansvarsgruppemøter 1-2 ganger i året på Rjukan helsehus.	Rjukan helsestasjon v/ledende helseesøster Tlf. 35 08 29 50
BUP møter.	BUP-Notodden kommer til Tinn 6 ganger i året og veileder psykiatritjenesten, helsestasjonstjenesten, PP-tjenesten og barnevernet	For ansatte på psykiatri, helsestasjon, Barneverntjenesten og PP-tjenesten.	3 møter på vårhavåret og 3 møter på høsthalvåret på møterommet på Helsehuset.	Psykiatritjenesten Tlf. 35 08 29 98
Spesialpedagogisk hjelp.	PP-tjenesten utredet og gir råd og veiledning om barn og unge i barnehage og skole som har utfordringer som kan få konsekvenser for læring.	Foreldre og ansatte i barnehage og Barneskole.	Ved behov.	PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
Systemrettet arbeid LP.	PP-tjenesten gir systemrettet støtte, med råd og veiledning til barnehager og skole om pedagogisk ledelse av gruppe- og læringsmiljø, og bistand med kompetanse- og organisasjonsutvikling.	Ansatte i barnehage og Barneskole.	Ved behov.	PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40

Kontakttordning på skoler.	Kontakttordning er drøfting av saker på individ eller systemnivå, som ikke er henvist PP-tjenesten. Kan være anonyme, dersom ikke må samtykke fra foreldre innhentes.	Ansatte i skolen.	Ved meldt behov fra skolen.	PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
7-12 Tillbud	Hva er dette	For hvem	Hvor/når	Kontakt/ Tlf. nr.
Ressursteam.	Tverrfaglig konsultasjonsteam sammensatt av helsestasjon, PP-tjenesten og barneverntjenesten. Anonyme saker, uforpliktende rådgivning, taushetsplikt.	Ansatte i skolen, Mandheimen statlige asylmottak og MOT.	Ved skolen, Mandheimen statlige asylmottak og MOT. De kan i tillegg innkalle til ekstra ressursteam ved behov.	Barneverntjenesten Tlf. 35 08 26 40
COS-P Circle of security.	Foreldreveiledning. Målet for veiledningen er å utvikle evner og kompetanse til å bygge en relasjon til sine barn.	Foresatte, ansatte i barnehage og skole.	Foresatte.	Barneverntjenesten. Tlf. 35 08 26 40
ICDP – International Child Development Program.	Foreldreveiledning. Målet er å styrke foreldrenes omsorgskompetanse.	Foresatte.	Barneverntjenesten.	Barneverntjenesten Tlf. 35 08 26 40
ART Aggression replacement training.	Trenin i sosiale ferdigheter. Sinneregulering og moralisk resonnering.	Barn i skolealder.	Bofelleskapet, I samarbeid med skole eller barneverntjenesten.	Fagleder Tlf. 468 18 292 Barneverntjenesten Tlf. 35 08 26 40

Spesialpedagogisk undervisning.	PP-tjenesten utredet og gir råd og veileddning om barn unge i barnehage og skole som har utfordringer som kan få konsekvenser for læring.	Foreldre og ansatte i barneskole/ungdomsskole.	Ved behov. PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
Systemrettet arbeid LP.	PP-tjenesten gir systemrettet støtte, med råd og veileddning til skoler om pedagogisk ledelse av gruppe- og læringsmiljø, og bistand med kompetanse- og organisasjonsutvikling.	Ansatte i barneskole/ungdomsskole.	Ved behov. PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
Kontaktordning på skoler.	Kontaktordning er driftet av saker på individ eller systemnivå, som ikke er henvist PP-tjenesten. Kan være anonyme, dersom ikke må samtykke fra foreldre innhentes.	Ansatte i skole.	Ved meldt behov fra skolen. PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40

13-18 Tilbud	Hva er dette	For hvem	Hvor/når	Kontakt/ Tlf. nr.
Ressursteam.	Tverrfaglig konsultasjonssteam sammensatt av helsestasjon, PP-tjenesten og barnevernstenen. Anonyme saker, uforpliktende rådgivning, taushetsplikt.	Ansatte i skolen, Mandheimen statlige asylmottak og MOT.	Ved skolen, Mandheimen statlige asylmottak og MOT. De kan i tillegg innkalle til ekstra ressursteam ved behov.	Barnevernstenen Tlf. 35 08 26 40
COS-P <i>Circle of security.</i>	Foreldreveiledning. Målet for veiledingen er å utvikle evner og kompetanse til å bygge en relasjon til sine barn.	Foresatte, ansatte i barnehage og skole.	Barnevernstenen.	Barnevernstenen Tlf. 35 08 26 40
ICDP – International Child Development Program.	Foreldreveiledning. Målet er å styrke foreldrenes omorgskompetanse.	Foresatte.	Barnevernstenen.	Barnevernstenen Tlf. 35 08 26 40
ART <i>Agression replacement training.</i>	Trening i sosiale ferdigheter. Sinneregulering og moralisk resonnering.	Barn i skolealder.	Bofelleskapet, I samarbeid med skole eller barnevernstenen.	Fagleder Tlf. 468 18 292 Barnevernstenen Tlf. 35 08 26 40
Rjukanlys- <i>Arbeidstrening.</i>	Tilrettelagte arbeidsoppgaver med tett oppfølging av veileder. Mulighet for personlig vekst, utvikling sosialt og arbeidsmessig.	Elever med spesielle oppfølgings- og tilretteleggingsbehov som ikke får fullt utbytte av ordinær undervisning.	Interne arbeidsarenaer ved Rjukanlys og hos eksterne samarbeidspartnere.	Rjukanlys Tlf. 35 08 06 60

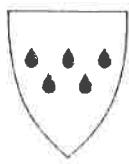
Sommerleir.	Leir for alle bosatt i Tinn kommune. Noen deltakerplasser reserveres de som ellers ikke reiser på ferie, eller de NAV og barneværn tenker har ekstra utbytte av å være med.	En leir for de fra 5. – 7. klasse og en leir for de fra og med 8. klasse.	I skolens sommerferie. Barneleir på Jomfruland. Ungdomsleir på Svenner fyr.	Ungdomsleder Tlf. 901 61 200
Spesialpedagogisk undervisning.	PP-tjenesten utreder og gir råd og veiledning om barn unge i barnehage og skole som har utfordringer som kan få konsekvenser for læring.	Foreldre og ansatte i barneskole/ungdomsskole.	Ved behov.	PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
Systemrettet arbeid LP.	PP-tjenesten gir systemrettet støtte, med råd og veiledning til skoler om pedagogisk ledelse av gruppe- og læringsmiljø, og bistand med kompetanse- og organisasjonsutvikling.	Ansatt i barneskole og ungdomsskole.	Ved behov.	PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
Kontaktordning på skoler.	Kontaktordning er drøfting av saker på individ eller systemnivå, som ikke er henvisst PP-tjenesten. Kan være anonyme, dersom ikke må samtykke fra foreldre innhentes.	Ansatt i skole.	Ved meldt behov fra skolen.	PP-tjenesten Tlf. 35 08 26 40
Bofelleskap.	Døgnbemannet botiltak.	Enslig mindreårige flyktninger.	Fagleder Bofelleskapet Tlf. 468 18 292	

Over 18 år Tilbud	Hva er dette	For hvem	Hvor/når	Kontakt/ Tlf. nr.
Rjukanlys- arbeidstrening.	Tilbud til jobbsøkere om opplæring og veiledning til å kunne komme ut i et ordinært arbeid.	Arbeidssøkende	Interne arbeidsarenaer ved Rjukanlys og hos eksterne samarbeidspartnere.	NAV TINN Tlf. 55 55 33 33 Rjukanlys v/veileder Tlf. 35 08 06 60
Daghøyskole for asylsøkere.	Et kurs for asylsøkere i Tinn. Undervisning om selvtillit, identitet, norsk kultur, ulike religioner, IKT, økonomistyring, barneoppdragelse osv. Varm lunsj fra ulike land hver gang.	Asylsøkere som ikke har noe annet tilbud. De som venter på norskkurs og svar på spørknad.	Kurs, over 7 uker, hvert halvår. Rjukan kirke.	Diakon Silje Sjøtvæit Tlf. 975 41 299
Blågården.	Døgnbemannet botiltak for inntil 6. ungdommer.	Enslig mindreårige flyktninger.	Fagleder bobilleskapet Tlf. 468 18 292	
Miljøterapeut for «uteboende» ungdom.	Etterverns vedtak for enslig mindreårige.	Enslig mindreårige flyktninger som trenger oppfølging av miljøarbeider.	Fagleder Tlf. 468 18 292	

Uavhengig av alder- Tilbud	Hva er dette	For hvem	Hvor/når	Kontakt/ Tlf. nr
Fokusgruppe møte for foreldre som har barn med funksjons- nedsettelser.	Fokusgruppenmøte hvor det evalueres og drøftes ønsker/behov for avlastning for foreldre som har barn med funksjonsnedsettelser.	Årlige evalueringsmøter for foresatte og ansvarlige i Tinn kommune for levering av tilbuds til barn med funksjons-nedsettelser og deres foreldre.	På Helsehuset 1 møte hver høst.	v/ledende helseesøster Koordinerings-ansvarlig Rjukan helsestasjon Tlf. 35 08 29 50
Rammemøte rundt ansvarsgrupper.	Administrative møter hvor arbeidet med ansvarsgrupper- IP, resursteam, boligosial plan og andre tema som angår tilbuddet rundt barn med funksjonsnedsettelser og deres foresatte evalueres.	Representanter fra administrativ ledelse og fagledelse i Tinn kommune og fra Rjukan v.g skole.	På helsehuset årlig i mai/juni.	Ledende helseesøster Koordinerings-ansvarlig Rjukan helsestasjon Tlf. 35 08 29 50
Opplæring i ART Agression replacement.	Trening i sosiale ferdigheter, sinngeregulering og moralsk resonnering.	Ansatte som jobber med barn og unge.		Bofelleskapet Fagleder Tlf. 468 18 292
Vivatkurs.	«Førstehjelp ved selvmordsfare».	Alle.	Personagruppen på Blågården har tatt dette kurset.	Fagleder Bofelleskapet Tlf. 468 18 292
«Foreldre i Norge».	Foreldreveileddning med utgangspunkt i ICDP, men tilpasset foreldre i mottak.	Alle foreldre på mottak.	Mandheimen vår og høst.	Mandheimen Tlf. 941 33 716

NAV.	Ulike tilbud som kan hjelpe barn, unge og voksne.	NAV sentralt Tlf. 55 55 33 33
Frivilligcentralen.	Har en oversikt over alle frivillige organisasjoner. Alle.	Rjukan frivilligsentral Tlf. 468 18 311

Utarbeidet av ressursgruppa «Barn i rusfamilier», august 2017

TINN KOMMUNE NAV

NOTAT

Vår ref
2017/1443-12

Saksbeh:
Brit Houge, tlf. 90500998

Arkivkode:
210

Dato:
24.09 2017

Forvaltningsrevisjon – Inngåelse av husleiekontrakter til boliger for flyktninger – Tilbakemelding fra rådmannen

KU-sak 25/17 ble behandlet av Tinn kommunestyre 22.06.17. Kommunestyret vedtok kontrollutvalgets tilråding og gjorde slikt vedtak:

Kontrollutvalget tar rapporten «Inngåelse av husleiekontrakter» til orientering, og anbefaler kommunestyret å gjøre følgende vedtak:

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber rådmannen om å :

- *utarbeide strategier og retningslinjer for leie av boliger*
- *Klargjøre myndighet til å inngå leieavtaler*
- *Sikre at regelverk om anskaffelser, arkivering og journalføring følges.*

I Kontrollutvalgets møte 25.september 2017, legger rådmannen fram en skriftlig oversikt over hvordan vedtaket og rapportens funn og anbefalinger følges opp.

Økonomi er en forutsetning for vellykket integrering.

Kommunestyret ber rådmannen utarbeide en oversikt over hvordan totalt IMDi – tilskudd er disponert i perioden 2014 – 2016.

Administrasjonen må sikre at regelverk om brannsikring er fulgt opp i byggene som er utleid, og at ansvarsforhold til brannsikring er klar.

Tilbakemelding fra rådmannen

Rådmannen er bedt om å legge fram en skriftlig oversikt over hvordan vedtaket og rapportens funn og anbefalinger følges opp. På grunn av sakens omfang og kompleksitet har rådmannen har gjort avtale med KS-advokat Frode Lauareid som har bistått rådmann og NAV-leder med juridiske vurderinger og oppfølging av saken både i forhold til kontraktsrett og arbeidsrettslige forhold.

Bakgrunnen for saken er at en medarbeider på vegne av kommunen har inngått langvarige forpliktende leiekontrakter med 8 huseiere, til sammen 69 boenheter. Alvoret i saken skyldes at kontraktene er gjort uoppsigelige i 5-10 år og dermed forplikter kommunen på ulovlig vis og langt utenfor det rådmannen har fullmakter til.

De inngåtte kontraktene har en felles verdi på mer enn 20 millioner kroner. De fleste er inngått eller fornyet i 2015 og 2016, og det er inngått kontrakter direkte med utleiere, uten anbudskonkurranser.

Den gjenværende verdien av kontraktene er per første september på 17,6 millioner.

Kommunen har hatt utgifter til oppussing og renovering og utbetaling av erstatningsbeløp. På grunn av utformingen av vilkårene har kommunen måttet betale for utgifter som normalt tilfaller leietakere eller utleier. Leieforholdet har også ført til at kommunen får både arbeidet og utgiftene med restanser på husleieinnbetalinger.

Dette gjelder boliger som NAV/flyktningtjenesten har leid inn. Mannheimen asylmottak som er egen enhet og som bosetter asylanter på anmodning fra UDI, har etter brannen i 2016 leid inn private boliger til asylantene. Disse ble leid inn på vanlige vilkår med 3 måneders oppsigelse, delvis fra samme utleiere som NAV har uoppsigelige kontrakter med, og i samme boligbygg.

KS-advokaten har skrevet til utleierne og informert om at kommunen ikke er bundet av ugyldige kontrakter og bedt om et møte med hver utleier 22.august for å drøfte praktisk avvikling av leieforholdet. Disse møtene ble ikke avholdt, da de fleste av utleierne gikk sammen om en advokat som kan bistå dem i oppfølging av saken, da de betrakter husleiekontraktene som gyldige og ikke vil godta avvikling av kontraktene.

Saken blir fulgt opp videre av advokatene på hver side. Etter avtale med KS-advokaten håndterer NAV-leder enkelte spørsmål og praktiske saker med utleierne. I påvente av en løsning i saken unnlater kommunen nå å ta i bruk flere av de leide leilighetene, og henviser til direkte leie i privatmarkedet. Per september står ca en tredel av leilighetene tomme.

Rådmannen har fulgt opp kommunestyrets vedtak slik:

1. Utarbeide strategier og retningslinjer for leie av boliger

Strategi Rådmannen og NAV-leder har fortsatt arbeidet med å dreie strategien i retning av at utleiere skal leie ut boliger direkte til leietakere, uten kommunen som mellomledd, jf. kommunestyrevedtak i november 2016. NAV leier ikke inn flere boliger, og bosetter heller ikke i innleide leiligheter før husleiesaken er ferdig. NAV bistår flyktninger som skal leie bolig ved å søke i det private markedet.

Boligsosial plan Revisjonsrapporten viser til at *Boligsosial plan* gir gjeldende føring for innleie av boliger. Planen sier at hovedregelen skal være at kommunen skaffer bolig som flyktningen selv må leie, men at det kan være behov for at kommunen skaffer enkelte boliger til flyktninger som ikke kan skaffe bolig selv. Dette vil da være gjennomgangsboliger i et mindre antall og til vanlige leievilkår.

Bosettingsrutine og økonomirutine NAV/Tinn kommunes bosettingsrutine for flyktninger er endret i tråd med revisjonsrapporten og kommunestyrets vedtak.

Endringer som blir gjort i rutinen:

- Formuleringer om boliger og bosetting i Boligsosial plan er tatt inn i bosettingsrutinen.
- Presisering av at flyktninger som hovedregel skal leie boliger direkte av utleiere og at kommunalt innleide boliger er en unntaksvise og tidbegrenset hjelp når det er helt nødvendig. Dette vil være kontrakter med vanlig 3 måneders oppsigelsesfrist.
- Individuell og behovsprøvd behandling. Flyktningene får rammevedtak til etablering, med veilederende stønadssummer til utstyr og dokumentert bruk av midlene.

Midlertidige kontrakter Leiekontrakter til flyktninger som måtte bosettes i de innleide leilighetene sommeren 2017 er gjort tidbestemte for 3 år i tråd med husleielovens krav, og det blir presistert og fulgt opp at boligene skal være gjennomgangsboliger og at leietakerne må skaffe private boliger å kjøpe eller leie innen tre år er gått.

Generelle og spesifikke vilkår I tillegg til husleiekontraktene er det utarbeidet generelle vilkår for leie av boliger gjennom Tinn kommune, samt spesifikke vilkår for den enkelte adresse. Dette er gjort for å klargjøre leietakernes ansvar for boligen de leier.

2. Klargjøre myndighet til å inngå leieavtaler

Tidligere fullmakter er inndratt og delegasjon av myndighet til å inngå kontrakter blir ikke videredelegert fra NAV-leder.

3. Sikre at regelverk om anskaffelser, arkivering og journalføring følges.

Anskaffelser: Dersom kommunen/NAV får behov for å leie inn boliger på et senere tidspunkt, skal dette annonseres så alle i privatmarkedet har samme mulighet til å tilby sin bolig. I erstatningssaker der kommunen må skaffe leverandør til renoveringsarbeid, legges arbeidet ut på anbud. Det er leders ansvar at reglene blir fulgt.

Arkivering og journalføring: Arkivleder og NAV-leder har avtalt system for arkivering av kontraktene. Per 25.09. er husleiekontraktene mellom Tinn kommune og utleiere scannet og journalført i kommunens sakarkivsystem Ephorte, med en ny sak per adresse. Her arkiveres gjeldende og eventuelle tidligere versjoner av husleiekontrakt, samt eventuelt oppsigelser og erstatningssaker. Papirdokumentene er arkivert i kommunens avtalearkiv.

Fremleiekontrakter mellom Tinn kommune og leietakere blir på samme måte scannet og journalført i Ephorte, med en ny sak per adresse og per leilighet. Papirdokumentene arkiveres i kommunens avtalearkiv.

De fleste NAV-ansatte er ansatt i staten og har ikke tilgang til Ephorte. For at NAV i sin saksbehandling skal holde oversikt over fremleieavtalene og vilkårene, er avtaleforholdene notatført i klientsystemet Socio under den enkelte bruker. Her notatføres adresse, leiesum og dato for kontrakt, og alle endringer vedrørende leieforholdet. Opplysningene er da tilgjengelige for saksbehandlerne i forbindelse med søknader om sosialhjelp eller annen veiledning. Elektronisk kommunikasjon med brukere skjer i kommunikasjonskanalen Modia som er knyttet opp mot saksbehandlingsprogrammene GOSYS og Arena. All dialog journalføres.

4. Oversikt over hvordan totalt IMDi-tilskudd er disponert i perioden 2014 – 16

Kommunen mottar integreringstilskudd fra IMDi de første 5 årene en flyktning er bosatt i kommunen. Det første året får kommunen et tilskudd på kr. 185 000 per voksen eller barn i familie, og 235 000 per enslige voksen. Tilskuddet er noe lavere for år 2-5. Midlene skal dekke kommunens utgifter til bosetting, introduksjonslønn og øvrig integreringsarbeid, herunder lønn og drift av flyktningstjenesten. Det er et mål at flyktningene skal komme ut i arbeid når introduksjonsprogrammet er fullført. Etter 5 år skal flyktningene være selvforsørgende og endrer status til innvandrer.

Tilskudd mottatt i gjeldende periode:

2014: 13,1 mill. for bosetting av 24 flyktninger + for bosatte flyktninger fra 2010 -13

2015: 20,8 mill. for bosetting av 56 flyktninger + for bosatte flyktninger fra 2011 -14

2016: 25,4 mill. for bosetting av 29 flyktninger + for bosatte flyktninger fra 2012 -15

2017: 8 mill. hittil i år for bosetting av 16 flyktninger + bosatte fra 2013 -16.

Antall flyktninger steg fra **24** som ble bosatt i 2014 til **56** i 2015 og **29** i 2016. Den store økningen i 2015 utover det vedtatte bosettingstallet skyldtes familiegjenforeninger.

Det er akkumulert et overskudd på integreringsmidlene på ca. 13,5 mill. som er satt på bundet fond til integreringsarbeid.

Det vises til vedlagte regnskapoversikt.

Vi gjør oppmerksom på at kommunen skiftet klientsystem fra Velferd til Socio i 2014, og at noen forskjeller i føringer kan skyldes dette. Denne oversikten skal vise hva som er ført i flyktningbudsjettet for å vise hvordan integreringstilskuddet er brukt, mens det øvrige sosialbudsjettet/regnskapet er holdt utenfor.

Gjennomgang av utgiftspostene viser følgende:

Introduksjonsstønad økte fra **5,6 mill** i 2014 til **5,8 mill** i 2015 og **6,9 mill** i 2016.

Introduksjonsstønad gis til deltakere på introduksjonsprogrammet de 2 første årene etter bosetting, det utbetales som lønn for skolegang på Voksenopplæringen, med undervisning i norsk og samfunnuskunnskap. Antallet deltakere ligger gjerne på 35-45. Introduksjonsstønaden er på kr. 12 000 per måned per deltaker og skal dekke flyktningens utgifter til bolig, reise og livsopphold for seg og sin familie. Dersom familiens inntekt er for lav i forhold til norm, innvilges det økonomisk sosialhjelp.

Kjøp av varer og tjenester økte fra **4,8 mill** i 2014 til **5,7 mill** i 2015 og **8,2 mill** i 2016.

Herunder:

Husleie, leie av lokaler økte fra **2,79 mill** i 2014 til **3,63 mill** i 2015 til **5,17 mill** i 2016.

Strømutgifter økte fra **230'** i 2014 til **348'** i 2015 til **449'** i 2016.

Leieinntekter i denne perioden var **- 956'** i 2014, **- 1,1 mill** i 2015, og **- 2,6 mill** i 2016.

Etableringsbidrag steg fra **1,1 mill** i 2014 til **2,1 mill** i 2015 ned til **1,7 mill** i 2016.

Boutgifter steg fra **97'** i 2014 til **299'** i 2015 til **979'** i 2016.

Annet forbruksmateriell sank fra **1,4 mill** i 2014 til **868'** i 2015 til **96'** i 2016. I 2014 og 2015 ble alt av bygningsmessige utgifter ført på denne posten, mens det ble differensiert i 2016.

Utgifter til bygningsmessige arbeider, renovasjon og erstatninger er i 2016 på ca. **1,9 mill**.

Vi venter en stigning her. Hittil i år er det utbetalt ca. **848'** i skadeerstatninger og det er saker som er under arbeid som ikke er utbetalt ennå.

Til livsopphold, supplerende livsopphold og nødhjelp for den enkelte i 5-årsperioden økte utgiftene fra **495'** i 2014 til **1,24 mill** i 2015 til **2,27 mill** i 2016. Økningen har å gjøre med antall flyktninger og deres ressurser og muligheter til å forsørge seg selv. Det er et satsingsområde for NAV å prøve å få flyktninger ut i arbeid eller utdanning før eller når de er ferdige med introduksjonsprogrammet, for å redusere inngangen til sosialhjelp. Vi jobber også for å redusere antallet etablerte sosialhjelpsmottakere for å bidra til at flest mulig skal bli i stand til å forsørge seg selv.

5. Sikre at regelverk om brannsikring er fulgt opp i byggene som er utleid, og at ansvarsforhold til brannsikring er klar.

Mens husleiesaken har pågått har NAV benyttet to lokale takstmenn til å gjennomføre takstrapporter, tilstandsrapporter og vurderinger av flere av boligene, både i forbindelse med erstatningssaker og for å vurdere oppussing som trengs før boligene fremleies til leietakere. Generell slitasje er dessverre gjennomgående for flere av boligene innvendig og utvendig.

I Bjønnlandsveien er det knuste veggplater som utgjør en helserisiko. Kommunale enheter og nabo har fremmet bekymring for barnas oppvekstmiljø i denne gata slik bygget og uteområdene nå fremstår. NAV har kontaktet huseier i forbindelse med dette, og har bedt om utvendige utbedringer av boliger og boligkompleks. Dette har vært vanskelig å få til. NAV har bedt helsemyndighetene og brannvernmyndighetene vurdere boforholdene i Bjønnlandsveien og har varslet eier om dette.

Tinn Energi har også påpekt mangler som huseiere ikke har utbedret på elektriske anlegg. Kommunen får kopi av påleggene da vi som leietaker har ansvaret for at beboerne vi fremleier til følger opp sitt ansvar.

Brit Houge
Leder NAV Tinn

		Regnskap 2017 hånd	Regnskap 2016	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Dømme om: Sosiale røpinger					
10100	Fast lønn	5 157 223,70	7 612 921,91	6 347 487,98	5 667 842,34
10225	Vikariem v/ferie	222 048,48	419 683,44	402 049,75	0,00
10890	Introduksjonsstønad	4 923 717,85	16 937 683,50	5 867 691,40	5 667 842,14
10900	KLP Personalsimskudd - Arb. blv. andel	16 939,52	38 247,51	30 410,76	0,00
10910	Forskrift - innberetningsplikt gruppelev.	492,31	899,88	1 273,80	0,00
10990	Arbeidsovervågning	24 035,54	63 526,11	45 582,25	0,00
12. Mønster av driftsmodellspor		4 035 137,71	159 705,66	974 327,93	4 624 292,31
11000	Kontormateriell	0,00	508,80	0,00	0,00
11150	Materiell	939,94	489,84	1 353,51	6 926,04
11151	Beverting	0,00	0,00	0,00	2 337,00
11280	Kup av tolkjeneste	38 873,20	97 624,40	83 722,70	78 643,65
11290	Ann. forbruksmateriale/råvarer/ tjenester	740,95	96 492,10	868 552,05	1 413 544,71
11301	Telefonjenerør	0,00	0,00	0,00	2 208,16
11500	Oppblæring	108 293,00	305 797,60	440 859,78	95 468,09
11501	Kurs	0,00	16 933,75	10 875,00	0,00
11503	Mike oppgavepliktig i fb med reise	0,00	96,00	110,00	0,00
11600	Skyss-/krysstoppløsere (likve. a/b-cpl)	2 364,40	4 033,00	1 853,20	0,00
11605	Andre oppgavepliktige utstyr/ e-trengelse	536,00	530,00	0,00	0,00
11700	Transport	77 639,09	70 851,26	151 172,83	54 531,89
11720	Vask vedkondisj service	0,00	1 205,00	25 149,60	1 255,20
11721	Flyttedienster	7 719,96	25 689,00	67 000,00	67 000,00
11800	Elektrisk kraft	139 184,78	449 308,35	348 321,37	230 432,69
11900	Hushold. linje air (lokal)	3 536 160,00	5 173 668,91	3 639 338,00	2 711 472,78
11950	Avtifter, retur, licenser mv.	56 583,00	7 401,00	18 628,91	38 913,68
11951	Lisenser på dataprogrammer	0,00	0,00	40 640,80	46 132,80
12000	KIP av inventar og utstyr	0,00	1 290,00	0,00	0,00
12300	Utsattes bygg og anleggsten.	0,00	312 506,00	0,00	0,00
12315	Byggingsmessige arbeider/konstr.	0,00	1 441 680,80	0,00	0,00
12320	VVS/VVA	3 750,00	9 088,20	0,00	0,00
12325	Tele-EL-installasjoner og kabelbed	0,00	14 110,90	0,00	0,00
12500	Materiale til bygg og annet	848 769,68	166 305,75	0,00	0,00
12705	Andre konsumtivtøy	73 739,35	0,00	0,00	0,00
13. Kostrekvisjon til annet kontor		0,00	0,00	7 677,00	70 000,00
13706	Andre driftsvarer og -takidd	0,00	0,00	0,00	0,00
13800	F. særskjedritter	0,00	0,00	7 677,00	0,00
14. Overføring til kontoret		1 510 622,71	6 212 711,91	4 381 819,13	3 071 281,49
14290	MVA-komp-avgift - drift, komp berettiget	1 16 523,15	572 768,68	543 584,47	309 608,36
14500	Overføring til kommuner / Komm. innhent.	0,00	133 000,00	123 000,00	0,00
14702	Tap på fordringer og garantier	0,00	321 000,00	0,00	0,00
14705	Helevern / oppvekt	0,00	0,00	0,00	60 196,00
14731	Lisopphold	292 106,00	1 130 835,60	789 916,92	326 013,83
14732	Supplerende lisopphold	69 806,80	1 130 870,87	453 636,44	167 461,39
14733	Nedstøp	1 375,00	13 660,00	0,00	0,00
14734	Etableringsbidrag	787 369,38	1 747 051,84	2 141 777,06	1 108 879,80
14735	Bourgitter	269 443,04	979 524,96	299 840,14	97 879,80
15. Finansiering fra kontoret		-1 834 022,00	-3 666 000,00	-1 110 480,00	-956 795,00
16300	Husleinessenter	-211 252,15	-745 612,88	-343 584,47	-105 108,31
17007	Refusjon fr NAV -stat	0,00	0,00	0,00	-5 500,00
17008	Refusjon fr staten	55 960,00	162 900,00	0,00	-102,53
17100	Svelemonrefusjoner	39 750,00	19 287,14	3 558,69	4 855,38
17280	MVA-komp. initiativ for drift	116 523,15	572 768,68	543 584,47	309 608,36
18101	Gremierte statlige overføringer	-6 044 034,15	-25 492 050,00	-20 805 300,00	-13 171 000,00
19500	Bruk av bundne driftsford	0,00	-347 754,47	0,00	0,00